



خبرنگار گروه رهنور

انتخابات ۹۲ نقطه نزاع اصلی میان نامزدهای انتخاباتی بر سر تحریم‌ها و چرخش

نزاع اصلی انتخابات ۱۴۰۳ چطور صورت‌بندی می‌شود؟

موج بزرگ کمپین نه به روحانی

چرخ‌سانترفیوزها شکل گرفت. در انتخابات ۸۴ هم دوگانه عدالت و توسعه، محور رقابت‌ها را شکل داد. به نظر می‌رسد در انتخابات ۱۴۴۳ نقطه نزاع اصلی میان نامزدها بر سر تشکیل دولت سوم روحانی وادولت دوم رئیسی شکل گرفته‌است. هرکدام از نامزدها تلاش می‌کنند در این نزاع خود را به شهید رئیسی نزدیک‌تر نشان دهند و از روحانی فاصله

بگیرند. این تلاش حتی در کتش مسعود پزشکیان که در ستاد او حضور پرننگ وزرای دولت روحانی هم دیده می‌شود وجود دارد. جدای از این نقطه نزاع سوال محل توجه این است که رئیس‌جمهوری می‌بایست چه میزان عمل‌گرایی، کارآمدی و آرمان‌گرایی را در تنظیم برنامه‌های دولت‌داسته باشد؟ بهتر است کفه کدام‌یک از این مولفه‌ها سنگین‌تر

باشد؟ یا باید میان هرکدام توازن برقرار باشد؟ برای بررسی بیشتر این نقطه نزاع در انتخابات ۱۴۴۳ و اینکه سهم کارآمدی و آرمان‌گرایی و عمل‌گرایی برای رئیس‌جمهور چه میزان را به خود اختصاص دهد یا مینم مهار و سیدحسین شهرستانی، جامعه‌شناس و عباس سلیمی‌نمین، کارشناس مسائل سیاسی گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید.

روز

روز یکشنبه ۴ تیر ۱۴۰۳

شماره ۴۱۶۹

www.fdn.ir

فهرست مطالب

www.fdn.ir

www.fdn.ir

سیدحسین شهرستانی، جامعه‌شناس معتقداست که آنچه درحال حاضر محل نزاع اصلی میان نامزدهای انتخاباتی است همان دعوی دوگانه سیاست خارجی است. او ابتدا به کنش انتخاباتی مسعود پزشکیان اشاره کرد و گفت: «اگرچه هیچ واقعیت‌سنجم و مشخصی در صحنه وجود ندارد. تشتتی در واقعیت وجود دارد. صحنه شفاف نیست و آنچه در مناظرات خودش را نشان می‌هد، مشخص نیست. معلوم نیست چه رویکردی در برابر چه رویکردی قرار گرفته است. این مثال پزشکیان، خیلی از اندیشه‌ها و اولیده‌ها را به عهدنمی‌گیرد، بر همین اساس طریف روژدی می‌کند و خیلی از کاندیداهایی که پزشکیان نمی‌تواند نامی گوید. مزاج و رویکرد پزشکیان هم این نیست که کشور را به سمت یک رویکرد مشخص اصلاح‌طلب مثل خاتمی، روحانی و طریف برید. ولی دست ایشان نیست اگر روی کار باید یک چیز ابزار و آلتی در دست آن جریان چیز دیگری نخواهد بود اما میل خودش این نیست، مدام می‌خواهد بگوید دعوت‌کنید، همه با هم دوست باشیم. فهم ایشان از سیاست این است که می‌شود همه با هم بنشینند، گفت‌وگو کنند و به تفاهم برسند. مساله سیاسی راه‌ساده می‌بیند. آدم سالم و شریفی هم است اما پیچیدگی صحنه سیاسی را درک نمی‌کند و به همین دلیل هم در عمل باطله دوگانه و پرچام و اقتدار داخلی شکل می‌گیرد؛ اینکه دولت همه تخم‌مرغ‌هایش را در سیاست خارجی مبتنی روی فراهم باطله و باور آمریکایی‌گذارد؛ اینکه به سمت توألمندی داخلی حرکت کند. باوجود اینکه آقای پزشکیان شخصا این گفتار را به عهدنمی‌گیرد اما مشخصاً نماینده همین گفتار است. به همین خاطر وضعیت برای مردم مهم است.»

پزشکیان بین رای خاتمی واحمدی نژاد قلق‌گیری می‌کند

شهرستانی معتقد است، رویکرد پزشکیان و شخصیتی که دارد نتوانسته بخشی از رای افرادی که حتی دولت‌رئیی را قبول دادند جذب کند. در ادامه به این موضوع اشاره کرد که کسی نمی‌تواند اشاره‌ای آقای رئیسی را تماماً جذب کند و توضیح داد: «بر اساس برخی از نظرسنجی‌ها باالی ۳۰ درصد از کسانی که از دولت رئیسی راضی هستند روی پزشکیان، تمایل رای دادن دارند. جامعه این طور برداشت نمی‌کند که رای به پزشکیان، به معنی نارضایتی از دولت رئیسی و بازگشت به دوره روحانی است. آقای رئیسی رای خودشان را داشتند، هیچ‌کس نمی‌تواند به تنهایی رای آقای رئیسی را از آن خود کند. این یعنی که جلیلی و قالیباف نتوانستند، رای آقای رئیسی را آن خود کنند و نتوان بودند. البته توانمندی‌های پزشکیان از افکار پیروز هالی بر جریان خاتمی و روحانی دارد. برای مثال، جریان روحانی و خاتمی، هیچ‌زمان نتوانستند طبقات پایین جامعه را بخود همراه کنند. مفهوم عدالت را نمایندگی کنند، نتوانستند غیر از طبقه مدرن، مخاطب دیگری را جذب خودش کنند اما پزشکیان یک کاراکتر و لحن شخصیتی به لحاظ فطری و طبیعی دارد که در آن مخاطب، مؤثر می‌افتد. و چون شخصیت عدالت خواهی داشته آن مخاطب را هم هدف می‌گیرد. پزشکیان بین خاتمی و احمدی نژاد رافلق‌گیری کرده و تالان هم با تمام توانوای اش نتوانسته بخشی از این سید رای را فعال‌کنند که باید بتواند بخشی از سید رای احمدی نژاد و آقای رئیسی را کسب کند و هم بخشی از بدنه اجتماعی سنتی و روئین‌ساز طبلیان رافعال‌کند. البته نتوانسته بخشی از تحریمی‌ها را به میدان بیاورد ولی در یک اغتشاش‌گفتگمانی دستاوردهایی به همراه داشته است. یعنی اینکه طریف برای خود رای طبقه متوسطی‌ها را کسب می‌کند و از آن طرف پزشکیان در مناظرات و بدون اینکه رویکرد دقیق خود را عرضه کند، تلاش می‌کند یک رای سیال نارضایتی را جذب کند

مالیات به دست می‌آید یا بزه‌وروی. کاندیداها باید در رابطه با منابع مالی تحقق شعارهایشان بتوانند به مردم توضیح دهند. بالاخره مردم قبلاً شعارهای زیبایی شنیده‌اند که محقق نشده است. آیا قرار است یازانه حامل‌های انرژی را حذف کنند و منابع شعارها و وعده‌هایشان را فراهم کنند؟ منتها مردم سابقه هفدمندگی یازانه‌ها را در دولت نهم و دهم دیدند. دیدند که در دولت احمدی نژاد حامل‌های انرژی گران و یازانه‌اش به صورت مستقیم پرداخت شد اما این یازانه در بلندمدت با تورم افزایش پیدا نکرد و در نهایت مردم ضرر کردند. با مثلاً اگر قرار است بزه‌وروی اتفاق بیفتد تا منابع مالی و نقدینگی بدون خلق پول فراهم شود دقیقاً باید مشخص شود چه اتفاقی برای اقشار مختلف می‌افتد. کدام‌بستر کوچک‌شود یا در کجا شاد اتفاق بیفتد؟ یا مثلاً مساله مالیات‌اینک برای مردم دوغدغه شده است. به خصوص در دولت سیزدهم مالیات‌ستانی از طبقات بالا و لادلال‌ها شکل قانونی گرفت. مردم باید احساس کنند که حاکمیت حواسش ۲۰ میلیون است قاعدتاً نباید به نسبت کسانی که رانت‌های میلیون دلاری دارند و از دولتی می‌گیرند و در بازار آزاد می‌فروشند جنسی را در نمی‌کنند مالیات‌یادتری بدهد. مجرای‌های تامین نقدینگی برای اجرای طرح‌های پیشنهادهی افراد باید برای مردم ملموس باشد که به نظم ملموس نیست.»

گفتار مناظره‌ها نا امیدکننده است

این پژوهشگر اجتماعی با اشاره به اینکه گفتار مناظره‌ها در دوره، خود یکی از عوامل نا امیدکننده مردم می‌شود گفت: «کاندیداها جویری در مناظرات علیه گذشته کشور اظهار نظر می‌کنند گویا در این ۴۰ سال هیچ اتفاق مثبتی در کشور نیفتاده. البته غیر از جاهایی که این آقایان مسئولیتی داشتند. مثلاً یکی در شهرداری، یکی در نیروی انتظامی، یکی در

دستگاه دیپلماسی و دیگری در وزارت بهداشت یا وزارت کشور یا دانشجویی بوده است، فقط همان نوزدهایی که این افراد آنجا مسئولیتی در آن داشته‌اند کارهای خوبی انجام شده و دیگر بخش‌های کشور که این افراد در آنجا مسئولیتی نداشتند هیچ اتفاق مثبتی رخ نداده. این از یک طرف برای مردم پاس و ناامیدی ایجاد می‌کند. و از طرف دیگر انتظاراتی ایده‌آل‌شان را باالهی‌برد، وقتی شما داندگان داشته‌ر از قدمی کنی و سپس وعده می‌دهی این تلقی برای مردم ایجاد می‌شود که البته در گفتار ش مشخص نیست و معلوم نیست سلیقه سیاسی آن رای و گفتار سیاسی اش چیست. اگر مناظرات را ببیند هیچ خط و مفهوم مشخصی، در بحث‌های پزشکیان پیدا نمی‌شود بنابراین صحنه روشنی نیست اگرچه در پس پرده معلوم است که با چه چیزی مووجهیم.»

نزاع این انتخابات در دوگانه سیاست خارجی و داخلی استوار است

شهرستانی در ادامه اشاره کرد که برخی نارضایتی‌های تواند برای پزشکیان جذب رای داشته باشد و توضیح داد: «البته معلوم است که اگر پزشکیان بیاید، کشور به چه سمتی می‌رود و اگر نامزدهای گفتمان انقلاب بیایند کشور به سمت توسعه و اقتدار داخلی می‌رود و همکاری‌های بین‌المللی با شرق و غرب بدون اولویت درجه یک حرکت خواهد کرد. الان دعواسر این است که آیا سیاست خارجی به معنای ارتباط با غرب اولویت اول و آخر کشور است یا این طرف، سیاست خارجی را تعریف می‌کند و می‌گوید همه چیز وابسته به سیاست خارجی نیست و منحصر در روابط با اروپا و آمریکا نیست. البته ماجرای سلیقه فرهنگی اداره دولت هم است. بالاخره در وزارت کشور آقای رئیسی، زیاد و روی و تندروی‌های اتفاق افتاد که این هم به سبب رای پزشکیان اضافه می‌کند. بخشی از مردم ضمن احترام به آقای رئیسی ترجیح می‌دهند به کسی رای دهند که خوبی‌های آقای رئیسی را داشته باشد، به مناطق محروم سرک بکشد، به توسعه فکر کند، مردمی باشد اما آن سخنگویی‌ها و آن رویکردهای ناپسند و ناخوابستی که در این دوره آقای رئیسی خیلی در آن محرومیت نداشت. نباید اما بالاخره جلویگری نکرد و جلوی آن هم گرفته نشد. به همین خاطر هم است که بخشی از رای پزشکیان از آقای رئیسی هم رضایت دارد اما نمی‌داند که اگر پزشکیان بیاید این سیاست‌های سخت‌گیرانه اجتماعی مثل گفتار اشتداد و قیاس‌تربیتگ تعدیل می‌شود. مدار این زمینه‌ها سیاست‌های نادرستی داشتیم و هزینه‌های بیخودی برای جریان انقلاب ایجاد کردیم و این هم خودش در مکانیسم انتخابات مؤثر است و یک دوگانه‌ای در سیاست خارجی و یک دوگانه در سیاست داخلی داریم.»

هیچ‌کدام از نامزدها نمی‌توانند تمامیت دولت شهید رئیسی را نمایندگی کنند

شهرستانی درباره اینکه مسئولان گریبان هم چقدر نتوانستند رای افرادی که به شهید رئیسی رای دادند را راجب کنند، گفت: «بالاخره الان بحث بین جلیلی و قالیباف است. این رای تقسیم شده و این طور نبوده که هر کدام بتوانند کل آن رای را کسب کنند، اما اثر مثبتی هم نداشته است. خود دولت که الان نامزده مشخصی در میان کاندیداها ندارند، بنابراین به قولی «نسبت‌نامه» دولت کی قیادورق برزوق هر طرف برده‌اند. «بیراث دولت آقای رئیسی ادامه‌تعریف شده مشخصی ندارد و هر کدام از این کاندیداها بالاخره، به شکلی بلدشان نمی‌آید که ایشان را نمایندگی کنند. حتی آقای پزشکیان هم دوست دارد وجود مثبتی از آن دوره را در خود نشان دهد و هیچ‌کدام هم در عین حال نمی‌توانند تمامیت آن دولت را نمایندگی کنند.»

اگر کسی راهبرد و طرحی دارد، لازم نیست حتماً رئیس‌جمهور شود

شهرستانی درباره اینکه در میان ویژگی‌های لازم برای رئیس‌جمهور، مطلوب عمل‌گرا یون بیشتر کلابی داد یا آرمان‌گرای،

سلیمی‌نمین: مشکل جدی ما نیروهایی هستند که به آرمان‌ها اعتقاد دارند اما توان مدیریت ندارند

وجود دارد که به نظر من اگر نمی‌بود مشارکت به سرعت افزایش پیدا می‌کرد و می‌توانست جریان‌ات مختلف امروز ما را رشد سیاسی دهد. چون اگر وارد عرصه انتخابات نشوند، بهر مهندسی چندان برای آنها رقم نخواهد خورد. امیدوارم در انتخابات آتی اصلاحاتی در این زمینه‌ها صورت گیرد.»

سوءاستفاده از نام رئیسی مردم را ناراحت می‌کند

سلیمی‌نمین بیان اینک‌ه شاید خیلی‌ها دولت روحانی را به خاطر نداشتن‌ه‌اشند ضمن اینکه نمی‌خوانند به گذشته برگردند درباره استفاده از نام شهید رئیسی توسط نامزدها گفت: «اصولاً من این روش را نمی‌پسندم. احساس خوبی هم به مردم نمی‌دهد که عدلهای بخوادن از شخصیتی مثل آقای رئیسی استفاده کنند. یکی از کاندیداها این تلاش را به صورت گسترده انجام می‌دهد اما در نظرسنجی‌های رای خیلی پایینی دارد. با وجود اینکه در همه صحبت‌ها حرف‌های نامزددهنده‌ها را شهید رئیسی اعلام می‌کند از آن جمعیتی که در تشکیع‌بیکر شهید رئیسی شرکت کردند خبری نیست، چون احساس خوبی به مردم منتقل نمی‌کند. ضمن اینکه دعویایی ایجاد می‌کند که آن را هم مردم نمی‌پسندند. وقتی شما زیر چتر شخصیت آقای رئیسی پنهان می‌شوید متقابلاً رقیب شما به دولت آقای رئیسی حمله می‌کند و این حمله طبیعتاً مقاداری منازعه حول محور شخصیت شهید رئیسی را تشدید می‌کند. وقتی کسی می‌خواهد از اعتبار شخصیت مردم وثوق همه در انتخابات استفاده کند طبیعتاً رقیب هم حمله می‌کند و پاس این اعتبار را می‌کند. بنابراین کار درستی نیست و نشان داد که شهید رئیسی مود احترام همه است و حتی مخالفانش هم شرمند ز سر سوال بردن او بودند. ولی اگر این مطلب زیاد مردم استفاده انتخاباتی قرار گیرد عملی برای جالش می‌شود. اصلاح‌طلبان با شهید رئیسی برخورد‌های ناوویی داشتند اما بعد از شهادت ایشان وقتی تک‌ریم مردم را دیدند لب فرو بستند و برخی از آنها تجلیل هم کردند. چون بحث اقبال مردم چیزی بود که نمی‌توانستند نادیده بگیرند. امروز اینکه یکی از نامزدها چنین رویکردی دارد می‌بینید که در نظرسنجی‌ها خیلی با اقبال مواجه نمی‌شود و این موضوع خیلی بد است. به نظر من نباید چنین جایگاهی را به جالش کشید و رویه خوبی نیست.»

روحانی‌مدیر نبود

این کارشناس مسائل سیاسی با تاکید به اینکه ما در ارتباط با شخصیت‌ها و در کل سرمایه‌های انسانی خودمان باید اشراف دشته باشیم ادامه داد: «هرکدام از نامزدها مزیت‌هایی دارند. از نظر شخصیتی هم که به صورت نسبی توسط شورای نگهبان مورد قبول واقع می‌شوند و سلامت آنها تأیید می‌شود. اما وقتی مردم می‌خواهند رای بدهند، شرایط زمانی را در نظر می‌گیرند. یعنی چه؟ امروز ما نیازهای مختلفی داریم اما برای برخی از کاستی‌ها اولویت کمتری یعنی معتقدیم اگر این کاستی‌ها جبران شود روی کاستی‌های دیگر تاثیر زیادی می‌گذارد و می‌تواند آنها را تا حد زیادی برطرف کند. با قبول این مطلب علت اینکه امروز بیشترین فشار ظالمانه را بر ملت ایران رومی‌دارند برای این است که این را القا کنند که نظام اسلامی نمی‌تواند به مسائل جامعه پاسخ بلام‌بدهد. به تعبیر دیگر نمی‌تواند

گفت: «آرمان خیلی خوب است اما رئیس‌جمهور مسئول بازگویی آرمان‌ها نیست، بلکه مسئول اجرای آرمان‌هاست. آرمان‌گرا بودن شرط لازم است اما حتی حداقل لازم برای اداره کشور ۸۰ میلیونی ایران هم نیست. این دوگانه‌ها را نباید تعریف کرد ما با مصداق روبه‌رو هستیم و در مصداق باید ببینیم این افراد، چطور عمل می‌کنند اگر فردی واقعاً حائز شرایط اداره کشور نباشد، نباید هیچ‌کس را به عملگراست یا آرمان‌گرا. حدی از توانمندی اجرایی و مدیریتی باید احراز شود. اگر احراز نشود، اصلاً از موضوع خارج می‌شود. یک حدی هم از استعداد و آرمان‌انگاری باید احراز شود. مثلاً اگر فرد هیچ اعتقادی به اسلام و احکام انقلاب ندارد، خوب طبیعتاً مناسب نیست. اما کسی که تعهد انقلابی‌اش احراز شده‌ان و خوب می‌تواند شش‌ان باشد موضوعات دیگری را دنبال کرد. مگر اینکه فردی بگوید من انقلابی‌ترم، بهم آن هم خیلی کافی نیست. یک بحث سر این است که اگر کسی وقایع‌اتوار و مدیریت اجرایی‌اش محل سوال است، عمل‌اصلاح بر این است که این مدیریت آزمون شده باشد و در این آزمون، کارنامه و توفیقاتی در میدان وجود داشته باشد تا بشود روی کرسی ریاست جمهوری بنشیند، چون آن زمان فرصت تجربه و آزمون نیست. اگر کسی در حوزه راهبرد و طراحی توانمندی دارد، می‌تواند هرگز شش را در اختیار دیگران نگذارد. لازم‌تست که خودش حتماً مدیر اجرایی باشد. مگر در آمریکا کسینتجر و هانتینگتون و بریزنسک این‌ها هم رئیس‌جمهور می‌شوند، اگر کسی ذهن طرح و راهبردی دارد، می‌تواند در مراکز راهبردی، پیشنهادهای راهبردی دهد.»

در شرایط پیچیده ایران، طرح‌های روی کاغذ چندان امکان‌پیاده‌سازی ندارند

شهرستانی درباره وعده‌هایی که نامزدهای انتخاباتی مطرح می‌کنند که غیرقابل اجراء به نظر می‌رسد هم گفت: «وعده‌ها قابل اجراء هم باشد به شکل نقشی‌ا که بتوانیم روی دیوار سفیدی بکشیم، نیست. ما هرگز تغییر و تبصره و راه آمدن با دیگران و معاشات، ممکن می‌شود. تصویب‌یک ذهنی که می‌تواند همه کاری دهد و همه چیز را در این می‌بیند که اگر طرح خوبی داشته باشیم، کافی است. این خط‌زنا کاست اما فعلاً با آن مواجه هستیم. مقام طرحی با مقام اجرا فاصله بسیار زیادی دارد و مردان سیاست‌گمان هستند که به قواعد جهان عمل نقتن شهودنی و از جنس فرونسین اسطو که یک عقل عملی دارد. معتقدند این کسلی به فهم نظری و علمی امور ندارد. هوش مدیریتی و اجرایی، منطق خاص خود را دارد. مردان عمل‌گمان هستند که می‌توانند با دیگران تفاهم و گفت‌وگو حتی معامله کنند و پروژه‌هایی را پیش بزنند. تصمیم‌بگیرند. تصمیمات غلط بگیرند. حتی تصمیم بد بگیرند که از تصمیم نرگرفتن بهتر است اما اگر کسی بخواهد همه چیز را با دفتر و کاغذ و طرح‌های از پیش آماده شده پیش برید، برای سؤدد خوب است اما برای ایران خوب نیست، چون سؤدد یک وضعیت روئینی دارد و به بحران‌های اساسی و عجیبی دارد. به بحران‌های تشلیار شده‌ای دارد. به موقعیتش در خوارمیانه است یک ساختار ماشینی دولتی دارد و این مدل طراحی‌هایی که مثل ساعت باید اجراء شود به درد می‌خورد، اما برای ایران آن هم سرزمین‌احولات پیچنده و وضعیت‌های بی‌ثبیتی ناپذیر و بحران‌های داخلی و خارجی فراوانی که شمای می‌بینید. از ۹۰ تا امروز به اندازه این بخش‌ها پیش داشتیم. ما کارکرد ندار. در چنین وضعیتی، طرح‌هایی که روی کاغذ است خیلی قابلیت پیاده شدن به شکل مستقیم ندارد و باید در میدان عمل مشخص شود که چه کاری می‌شود انجام داد.»